НАЛЬОТЧИЦЯ
(Поема)

I

Біля конторки хлопці п'яні,
вгорі вагончики біжать;
і труби в синім океані...
Туди летить моя душа.

Колись на станції з огнями
шумів залюднений перон,
і чорним привидом між нами
ходив в медалях "фараон"...

А ніччю плакали шахтьори,
лилась горілка і пісні...
Мовчала тьма, мовчали гори,
і — в небі золоті огні.

II

Родилось з синіми очима,
волосся чорне, — і кричить...
Востаннє ойкнула: — Юхиме!.. —
і вмерла мати на печі.
І годувала з жалю Ганна,
у неї теж синок малий.
Біжать вагончики в тумані,
і хтось цигарку запалив.

Юхима вдарило в забої —
лежав в труні без голови.

А десь цвіло зелене поле,
і плакав похоронний дзвін.
III

Хтось по-французьки влучно цвенькав,
коляски, бонни і ляльки, —
а на базар дівча маненьке
ходило красти житняки.

Воно смугляве, синьооке,
почує: — ївго! — і біжить.
А світ далекий, світ широкий,
і хочеш, — як і люди, жить.

І кожний вечір пил із поля
та де-не-де в вікні огонь.
Ідуть корови чередою,
і тепло пахне молоком.

Надмірна праця, дим огидний,
а сині пальчики тремтять.
Отак її життя невидне
йшло од гудка і до гудка.
Але нарешті вечорниці,
там голос ївги — той дзвінок.
А в небі хмари, ніби птиці,
і зорі дивляться в вікно.

Прийшов з Матровського, веселий,
і з ним осталась ночувать.
А вітер щось у стрісі меле,
й важніє тепло голова...

І баче над собою очі,
такі солодкі та ясні...
А вітер меле і ґерґоче,
дзвенить і плаче у вікні.

Огонь і мука між ногами...
— Коли кохаєш, так мовчи.
О, не забуть їй вітру гами
і кашлю Ганни на печі...

Кімната пильна і порожня,
в кутку з помиями відро.
А мислі темні і тривожні,
як на спідниці перша кров...
V

Од мелініту жовті руки,
з другим побачення в кіно.
А серце з перебоєм стука,
бо перший розлюбив давно.

У цього макова хустина,
він дома пан свого добра.
Водив на вистави й картини
і за насіння в клуні брав...

VI

На фронт попала випадково —
проспала станцію свою.
Кресали, цокали підкови,
і от вона уже в бою.

Ідуть жіночі батальйони,
а німці із землі огнем...
І ївга серед них холоне,
залізний вітер їх жене...

І першу лінію одбили,
ідуть на другу. Але крик:
— Нас обійшли!.. — і впала ївга,
блиснув в лице німецький штик.

Ein Madchen?!..* — і багнет додолу...
А очі теплі і ясні...
Огненне розімкнулось коло,
і потекли незнані дні.

Котилась армія, мов хвилі,
а хтось кричав: — Назад, назад!
І знов поля і шахти милі,
заводи й мітингів гроза...

n Madchen — дівчина (нім.)
І з того дня, о сон-лелеко!
пройшли тривога й кров без дна...
В безодню синю і далеку
четверта падала весна.

Струнка, смуглява, синьоока,
ще й зірка грає на чолі.
Вже одгуло під Перекопом,
і ївга знову на селі.

VII

А потім місто і панелі,
і непу в серце гострий ніж...
Це ж ти в обідраній шинелі
на розі, вся в сльозах, стоїш...

Я бачив ївгу знов і знову,
там матюки і плеск вина...
Наган і гетри малинові, —
тепер... на льотчиця вона.
VIII

Сашко не раз її "на дєло"
у тьму на непманів водив.
А десь цвіли червоні села
й густішав од заводів дим...

Хотілось вдарить, щоб вітрини
дзвеніли знову, як шаблі,
аби упали на коліна
і жевжики, і куркулі.
І кожний вечір томні панни,
прислуги, бонни і ляльки, —
а руки клоняться, мов п'яні,
і в голові туман важкий...

І тільки темна ніч настане,
почує хтось: — Дайош пальто!
А в небі зорі, ніби рани,
і кличе, як колись, гудок...

О ївго, ївго, нОчі краля,
мій малиновий, ніжний цвіт,
десь у холодному підвалі
зложити голову тобі.

А ївга, ніби вітер маю,
то жінка, то стрункий козак..
І не застане, не злапає
її міліція ніяк.
IX

В лице тютюн і очі — ями:
такий розхристаний Сашко
її з похабними піснями
навчає танцювать танго.
1923